

ROMÂNIA

Sistemul bancar - prezent și viitor -

Iunie 2003

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Principalele etape ale reformei sistemului bancar (1)

1991-1996: prima etapă a reformei bancare

- promulgarea Legii nr. 33/1991 privind activitatea bancară și a Legii nr. 34/1991 privind Statutul Băncii Naționale a României a asigurat structurarea sistemului bancar pe două paliere, prin dezvoltarea noilor funcții ale băncii centrale (politică monetară, valutară, reglementare, autorizare, supraveghere, sisteme de plăți) și înființarea de bănci comerciale
- înființarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar în 1996 (OG nr.39/1996)

1997-2000: a doua etapă a reformei bancare

- îmbunătățirea și completarea cadrului legislativ bancar prin aprobarea unor noi legi: Legea privatizării băncilor (Legea nr. 83/1997); Legea bancară (Legea nr. 58/1998); Legea falimentului bancar (Legea nr. 83/1998); Legea privind Statutul BNR (Legea nr. 101/1998)
- crearea noului cadru legislativ al funcționării cooperativelor de credit – OUG nr. 97/2000, modificată prin OUG nr. 272/2000, modificată și aprobată prin Legea nr. 200/2002
- obiectivul fundamental al BNR: stabilitatea monedei naționale în vederea asigurării stabilității prețurilor
- instrumentarele de intervenție au fost modernizate prin eliminarea vechilor linii de credit direcționat și introducerea operațiunilor de piață deschisă

Principalele etape ale reformei sistemului bancar (2)

2001-2004: a treia etapă a reformei bancare

Finalizarea alinierii cadrului legislativ în domeniul instituțiilor de credit la prevederile directivelor UE și la principiile de bază ale Comitetului de la Basel privind o supraveghere bancară eficientă:

- **2001-2002:** modificarea și completarea Legii nr.101/1998, a Legii nr. 58/1998 și a Legii nr. 83/1998:
 - ⇒ **exigență sporită în autorizarea conducătorilor și acționarilor semnificativi ai unei bănci**
 - ⇒ **conferirea BNR de puteri sporite privind urmărirea transferurilor de drept de proprietate asupra băncilor**
 - ⇒ **capacitatea BNR de a identifica grupurile care acționează în comun față de o bancă**
 - ⇒ **protecție legală sporită pentru persoanele implicate în activitatea de supraveghere bancară și instituirea cadrului juridic care să permită BNR colaborarea cu alte autorități de supraveghere din țară și din străinătate**
 - ⇒ **aplicarea prevederilor Legii nr. 83/1998 privind falimentul și în cazul organizațiilor cooperatiste de credit**
 - ⇒ **întreprinderea FGDSB cu puterea de a acționa ca un lichidator pentru băncile și pentru rețelele cooperatiste de credit intrate în faliment**

2001-2002

- ⇒ adoptarea principiilor reglementării, autorizării și supravegherii prudențiale pentru cooperativele de credit
 - Reglementări referitoare la autorizare, capitalul minim, fondurile proprii, solvabilitate, expunerile mari, împrumuturile acordate persoanelor aflate în relații speciale, clasificarea creditelor
- ⇒ îmbunătățirea normelor privind accesul băncilor pe piața bancară (capital minim, cerințe de autorizare, fonduri proprii, solvabilitate, expunere mare, lichiditate, clasificarea și provizionarea creditelor, pozițiile valutare)
- ⇒ norme prudențiale și reglementări contabile privind instrumentele derivate
- ⇒ norme privind standardele de cunoaștere a clientelei

2003-2004

Forma finală a Legii bancare și Legii privind Statutul BNR conform angajamentelor asumate în cadrul captolelor de negociere cu UE (Cap. 3 și Cap. 11)

Statutul BNR

- ⇒ definirea fără echivoc a obiectivului fundamental al BNR - stabilitatea prețurilor
- ⇒ consolidarea independenței instituționale a băncii centrale
- ⇒ interzicerea finanțării directe a sectorului public de către banca centrală
- ⇒ eliminarea accesului privilegiat al sectorului public la resursele instituțiilor financiare

2003-2004

Legea bancară

- ✓ armonizarea deplină a legislației în domeniul instituțiilor de credit cu Directivele UE
 - reglementarea, autorizarea și supravegherea instituțiilor de credit de către BNR
 - eliminarea tuturor restricțiilor privind dreptul de stabilire în domeniul instituțiilor de credit
- ✓ instituirea atribuțiilor BNR în domeniul supravegherii pe bază consolidată a instituțiilor de credit
- ✓ instituirea obligativității ca toate instituțiile de credit cărora le-a fost retrasă autorizația de funcționare să fie lichidate

Finalizarea adoptării *acquis*-ului comunitar (1)

- ✓ România a început negocierile de preluare a *acquis*-ului comunitar în februarie 2000, iar până în prezent au fost deschise 28 de capitole, din care 19 au fost închise provizoriu
- ✓ BNR este direct implicată în negocierea a trei capitole:
 - Cap. 3 “Libera circulație a serviciilor”
 - Cap. 4 “Libera circulație a capitalurilor”
 - Cap. 11 “Uniunea Economică și Monetară”

Finalizarea adoptării *acquis*-ului comunitar (2)

- ✓ Capitolul 3 “Libera circulație a serviciilor”
 - negocierile au fost deschise
 - legislația românească în domeniul serviciilor bancare are un grad înalt de armonizare cu *acquis*-ul
 - un progres notabil în procesul armonizării s-a obținut prin extinderea reglementării, autorizării și supravegherii prudențiale asupra cooperativelor de credit
 - închiderea provizorie a capitolului este posibilă în 2003

Finalizarea adoptării *acquis*-ului comunitar (3)

- ✓ Capitolul 11 “Uniunea Economică și Monetară”
 - a fost deschis și închis provizoriu în iunie 2002
 - îndeplinirea angajamentelor se va face prin modificarea și completarea Legii privind Statutul BNR în anul 2004

Finalizarea adoptării *acquis*-lui comunitar (4)

✓ Capitolul 4 “Libera circulație a capitalurilor”

- România și-a îndeplinit obligațiile privind mișcarea liberă a capitalurilor prin emiterea Circularei nr.26/2001 care stabilește etapele liberalizării contului de capital
- capitolul a fost provizoriu închis în aprilie 2003
- până în prezent au fost liberalizate:
 - ⇒ fluxurile de capital cu impact scăzut asupra instrumentelor de piață monetară
 - ⇒ majoritatea mișcărilor de capital cu impact semnificativ asupra economiei reale și a celor constând în transferuri legate de piața de capital și derularea contractelor de asigurări

STRUCTURA SISTEMULUI BANCAR

la 31 martie 2003

	Număr	Procent din totalul activelor; net
Bănci comerciale,	30	92,5
<i>din care:</i>		
Bănci cu capital majoritar de stat	3	41,2
Bănci private,	27	51,3
<i>din care:</i>		
▪ cu capital majoritar autohton	4	3,2
▪ cu capital majoritar străin	23	47,1
Sucursale ale băncilor străine	8	7,5
Total sistem bancar	38	100,0

Numărul băncilor și al sucursalelor băncilor străine în România

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	mar. 2003
Bănci, din care:	7	11	12	14	20	24	31	33	36	34	33	33	31	30
- cu capital majoritar de stat	5	6	7	7	7	7	7	7	7	4	4	3	3	3
- cu capital privat, din care:	2	5	5	7	13	17	24	26	29	30	29	30	28	27
- capital majoritar autohton	2	5	5	6	8	9	14	13	13	11	8	6	4	4
- capital majoritar străin	-	-	-	1	5	8	10	13	16	19	21	24	24	23
Sucursale ale băncilor străine	5	5	5	6	7	7	9	10	9	7	8	8	8	8
Total sistem bancar	12	16	17	20	27	31	40	43	45	41	41	41	39	38

Sursa: Banca Națională a României

Clasificarea sistemului bancar după forma de proprietate

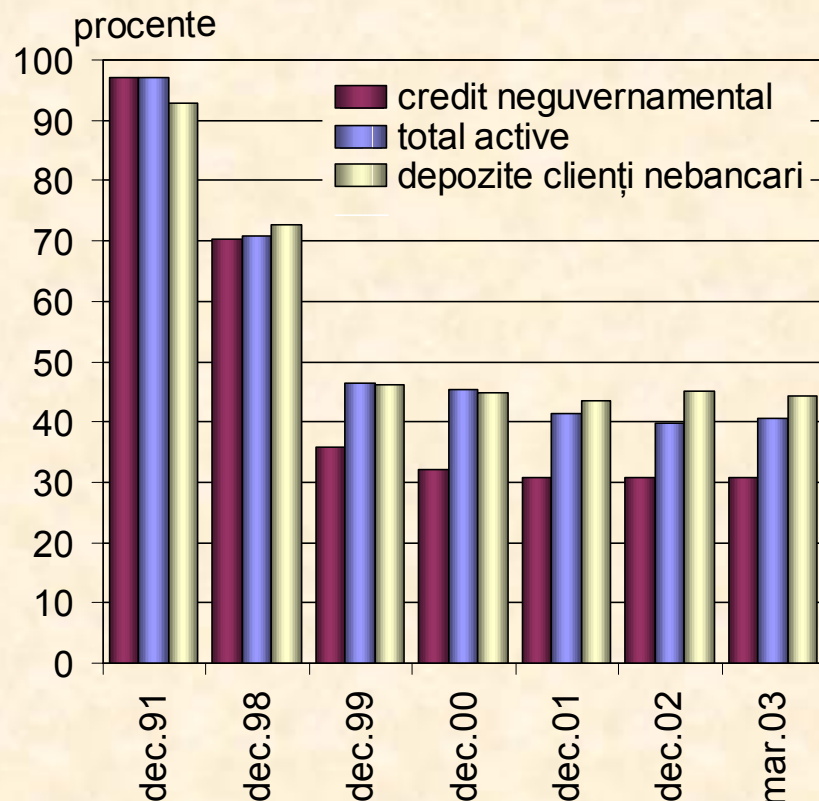
procente

	ponderea în total capital social				ponderea în total active nete			
	capital majoritar de stat	capital privat			capital majoritar de stat	capital privat		
		capital majoritar privat român	capital majoritar privat străin	sucursale bănci străine		capital majoritar privat român	capital majoritar privat străin	sucursale bănci străine
dec.98	52,1	12,1	24,3	11,5	71,0	9,0	14,3	5,7
dec.99	41,0	17,2	38,2	3,6	46,8	5,7	40,4	7,1
dec.00	38,4	7,8	46,6	7,2	46,1	3,0	43,1	7,8
dec.01	34,6	4,8	55,6	5,0	41,8	3,0	47,3	7,9
dec.02	29,9	5,2	57,8	7,0	40,4	3,2	49,0	7,4
mar.03	29,2	5,4	58,5	6,9	41,2	3,2	48,1	7,4

Sursa: Banca Națională a României

Ponderea activelor băncilor de stat* în totalul activelor din sistemul bancar

pondere în total bănci (%); martie 2003

	Total activ	Credit neguvernamental	Depozite clienți nebancari
Bănci cu capital majoritar străin	55,9	65,4	52,6
Bănci cu capital majoritar autohton de stat¹	40,6	30,7	44,4
Bănci cu capital majoritar autohton de stat^{1,2}	8,8	2,3	10,2

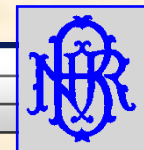
1) inclusiv CEC; 2) fără BCR

*) Banca Comercială Română (BCR), Banca de Export Import a României (EXIMBANK), Casa de Economii și Consemnațiuni (CEC)

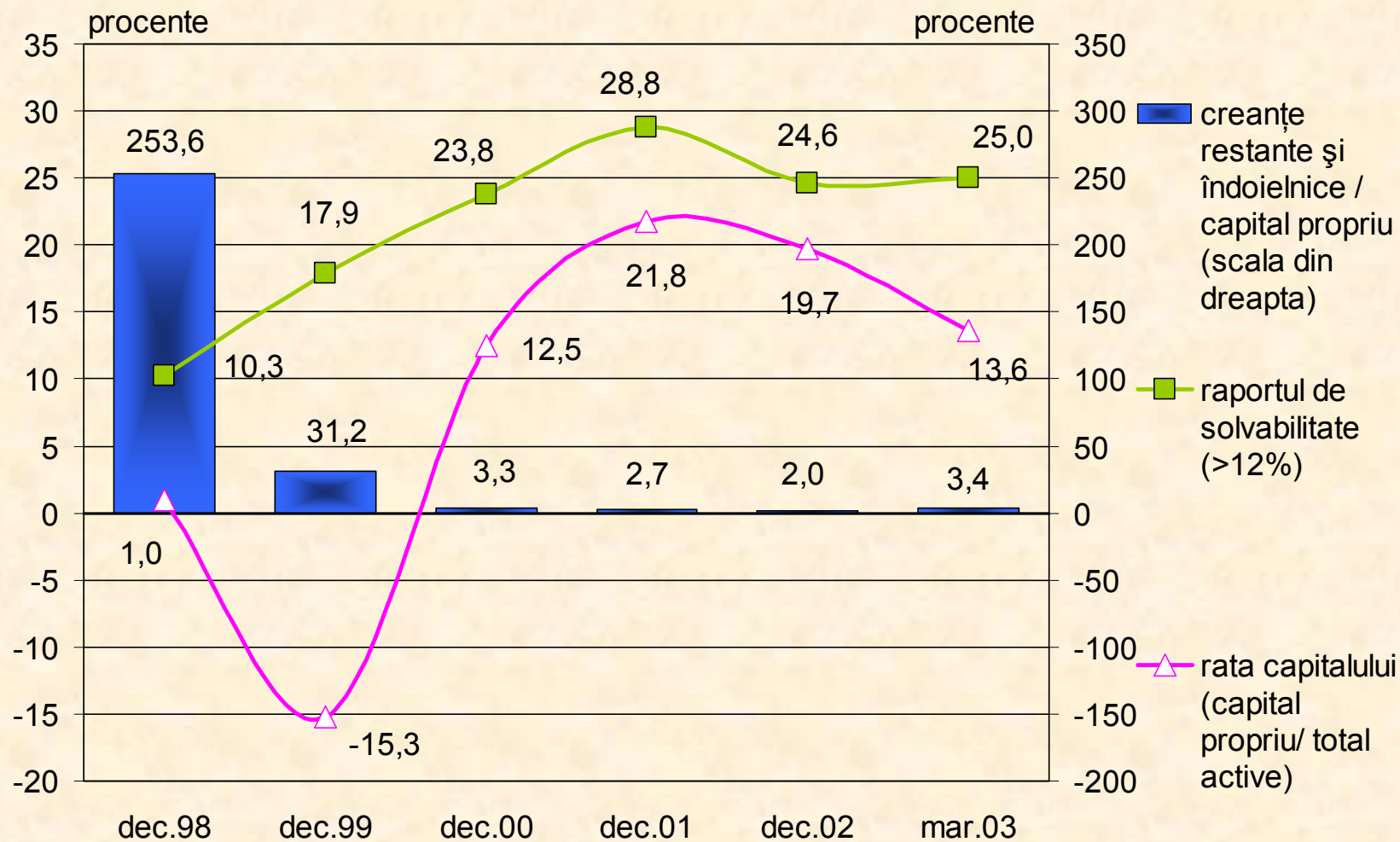
Notă: În septembrie 1999 BANCOREX a fuzionat cu BCR; fără BANC POST, (BRD) Banca Română pentru Dezvoltare începând din februarie 1999 și Banca Agricolă (BA) începând din 3 septembrie 2001.

Sursa: Banca Națională a României

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

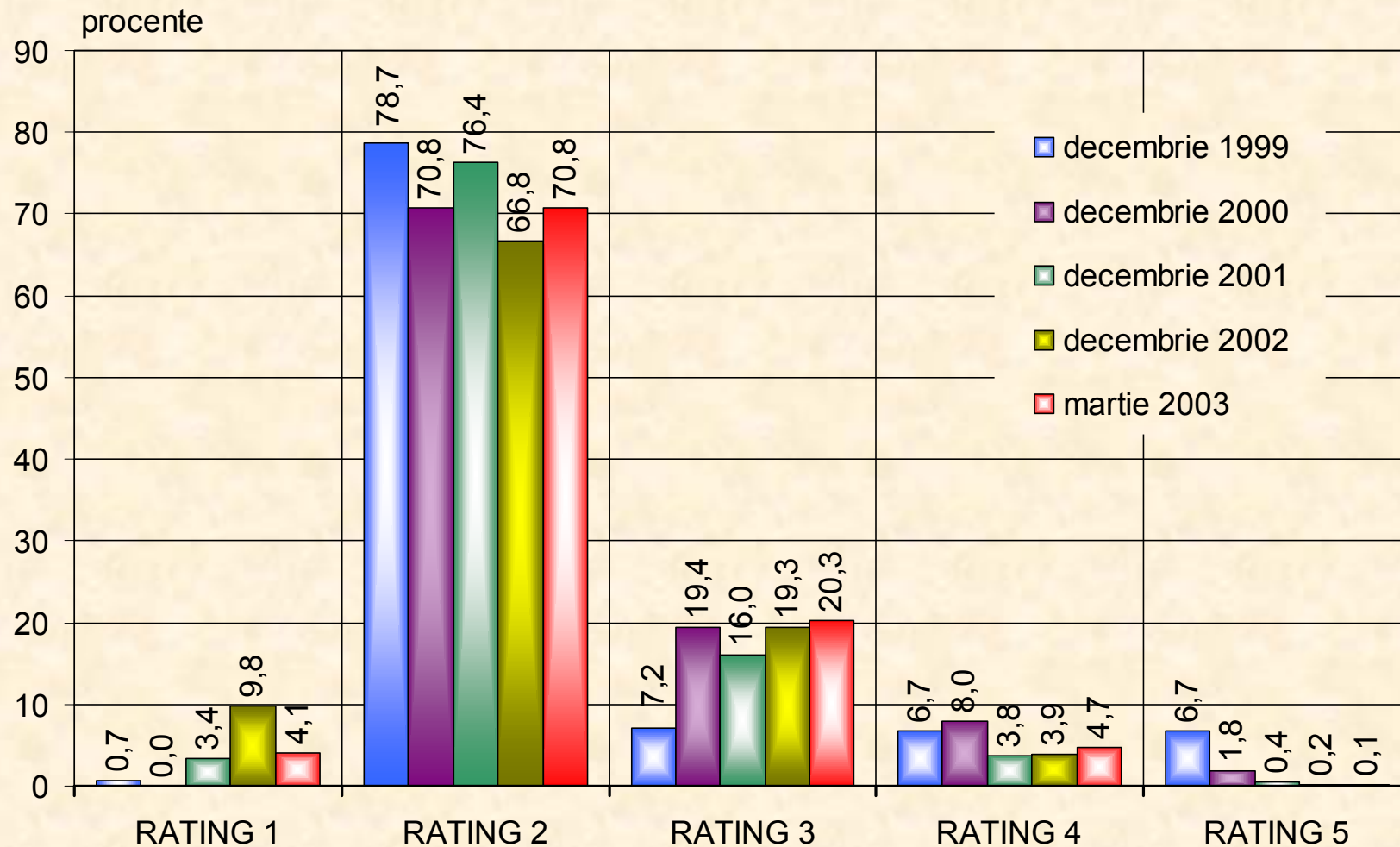

Analiza principalilor indicatori privind adecvarea capitalului și calitatea activelor

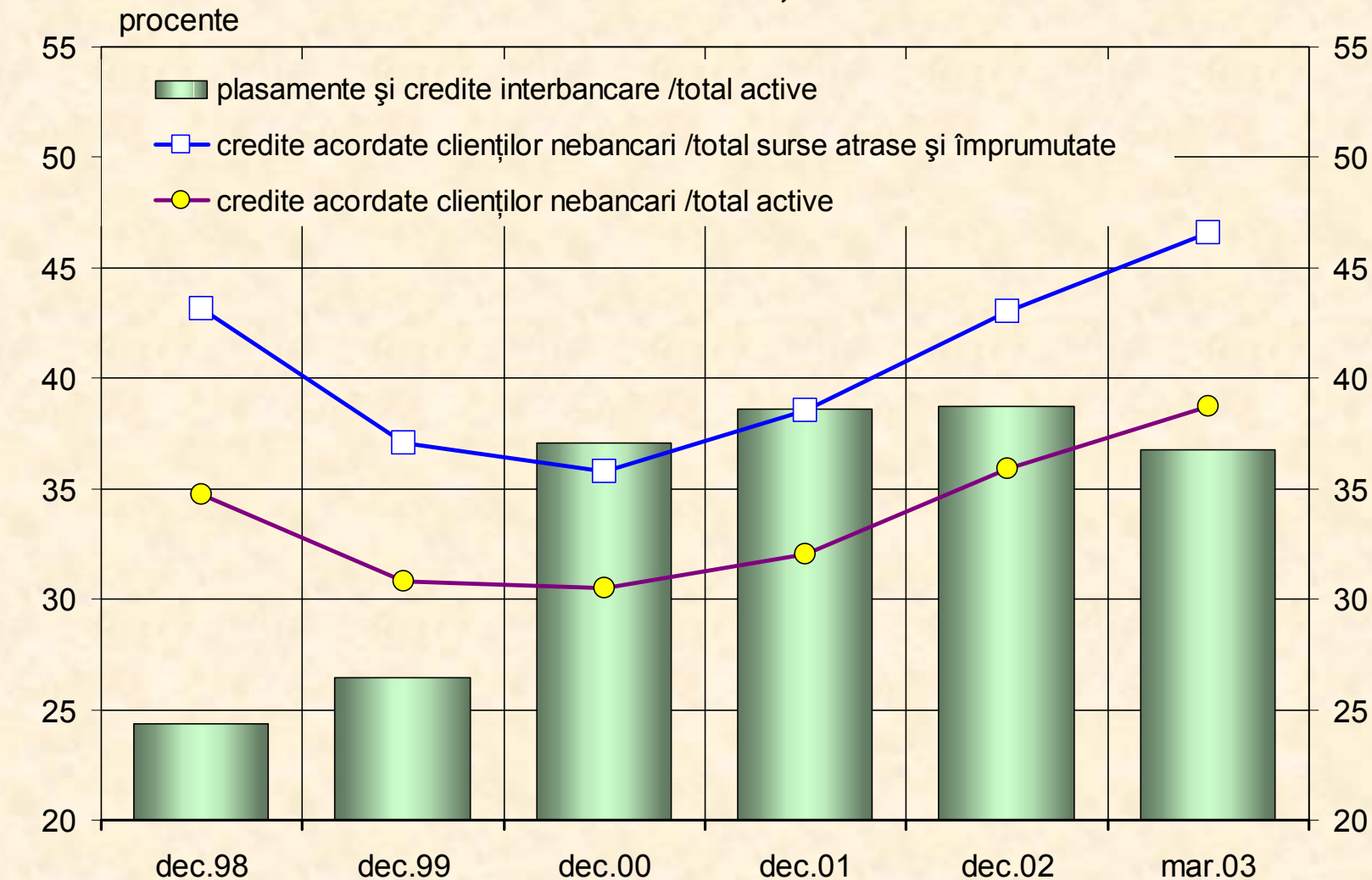
Sursa: Banca Națională a României

Situația băncilor clasificate pe principalii indicatori de prudență bancară în funcție de volumul activelor bancare

Sursa: Banca Națională a României

Indicatori ai activității bancare

Sursa: Banca Națională a României

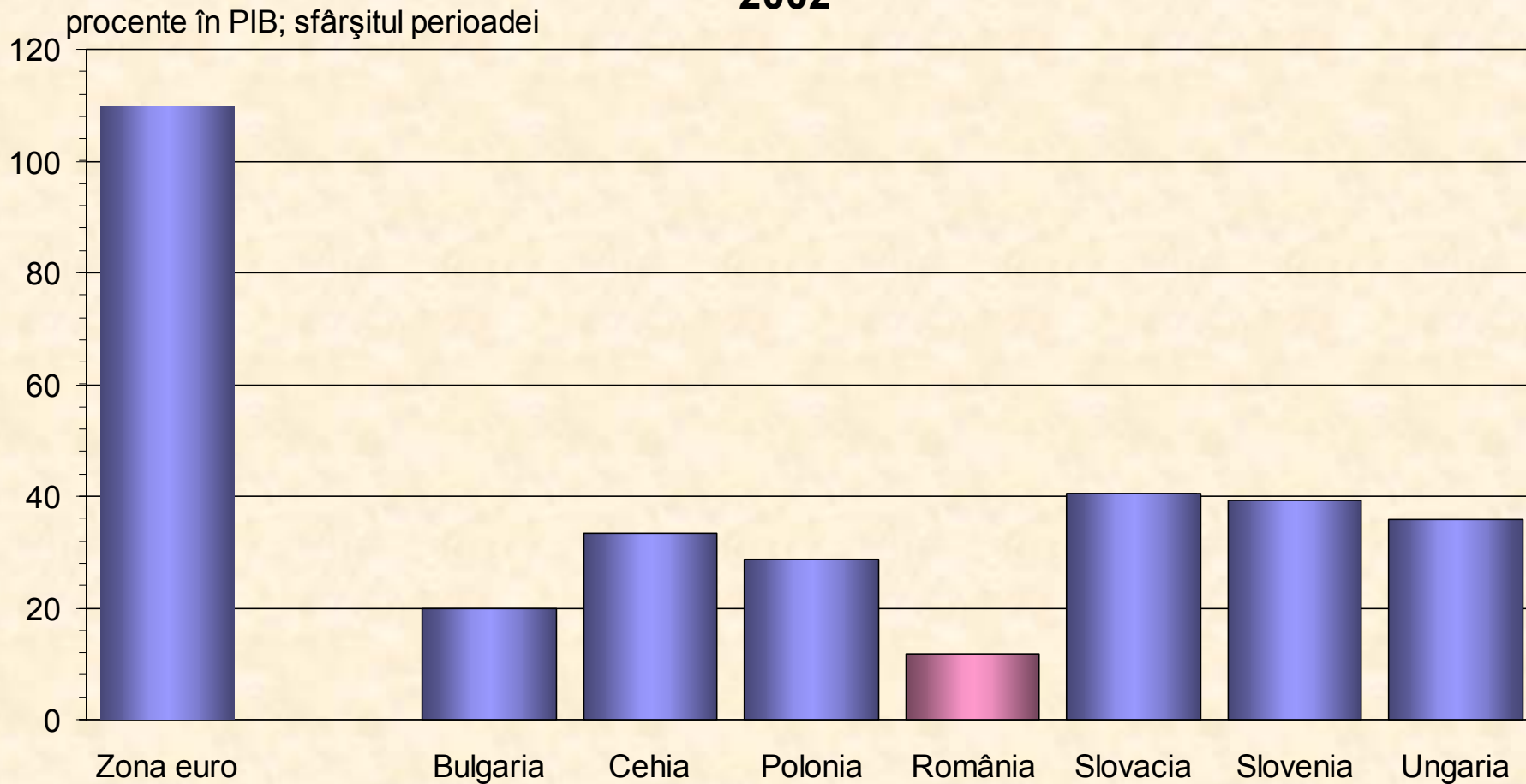
BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Caracteristici ale sistemului financiar

- ✓ adâncime financiară redusă și diversificare insuficientă a sistemului financiar (ca tip de instituții, dar și ca gamă de produse)
- ✓ sistem financiar axat pe bănci
- ✓ grad relativ ridicat de concentrare a sistemului bancar
- ✓ grad înalt de dolarizare
- ✓ scadențe scurte ale creditelor și depozitelor, dobânzi variabile

Intermedierea financiară* 2002

Sursa: BNR, INS, FMI, (IFS iunie 2003)

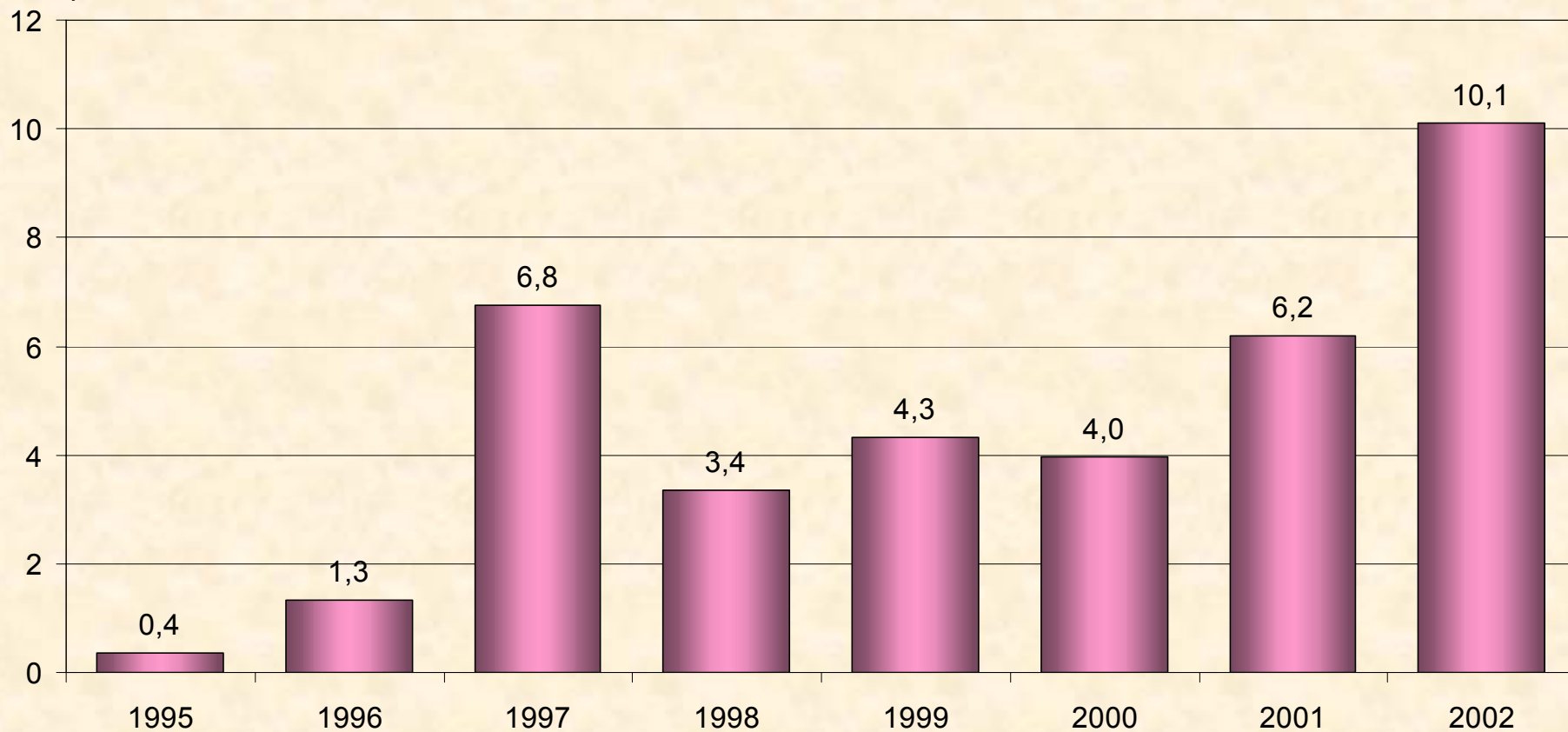
*) creditul ne guvernamental/PIB

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Capitalizarea bursieră* în România

procente în PIB

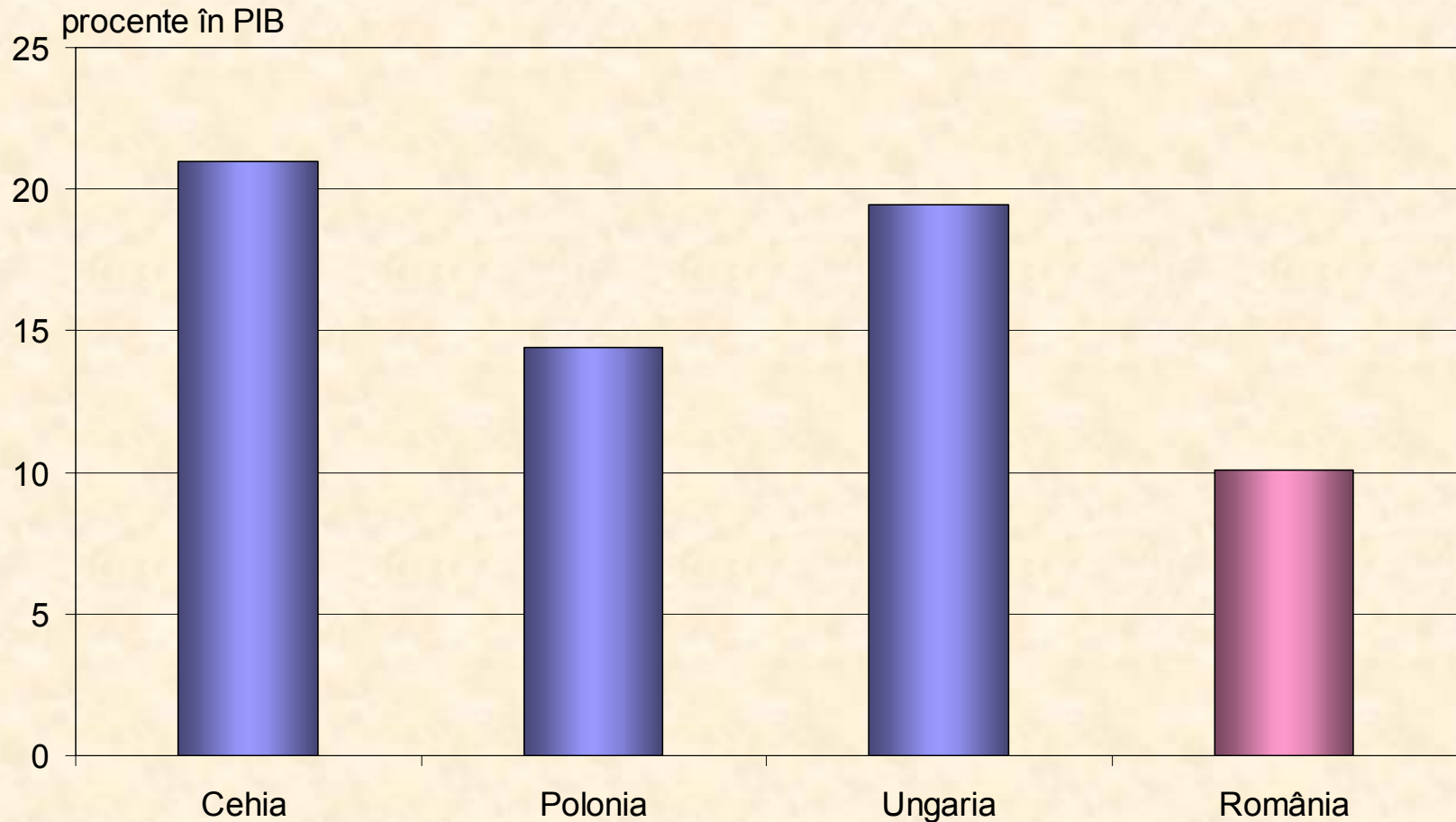

*) Bursa de Valori București+RASDAQ

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

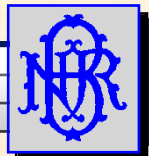

Capitalizarea bursieră* - 2002 -

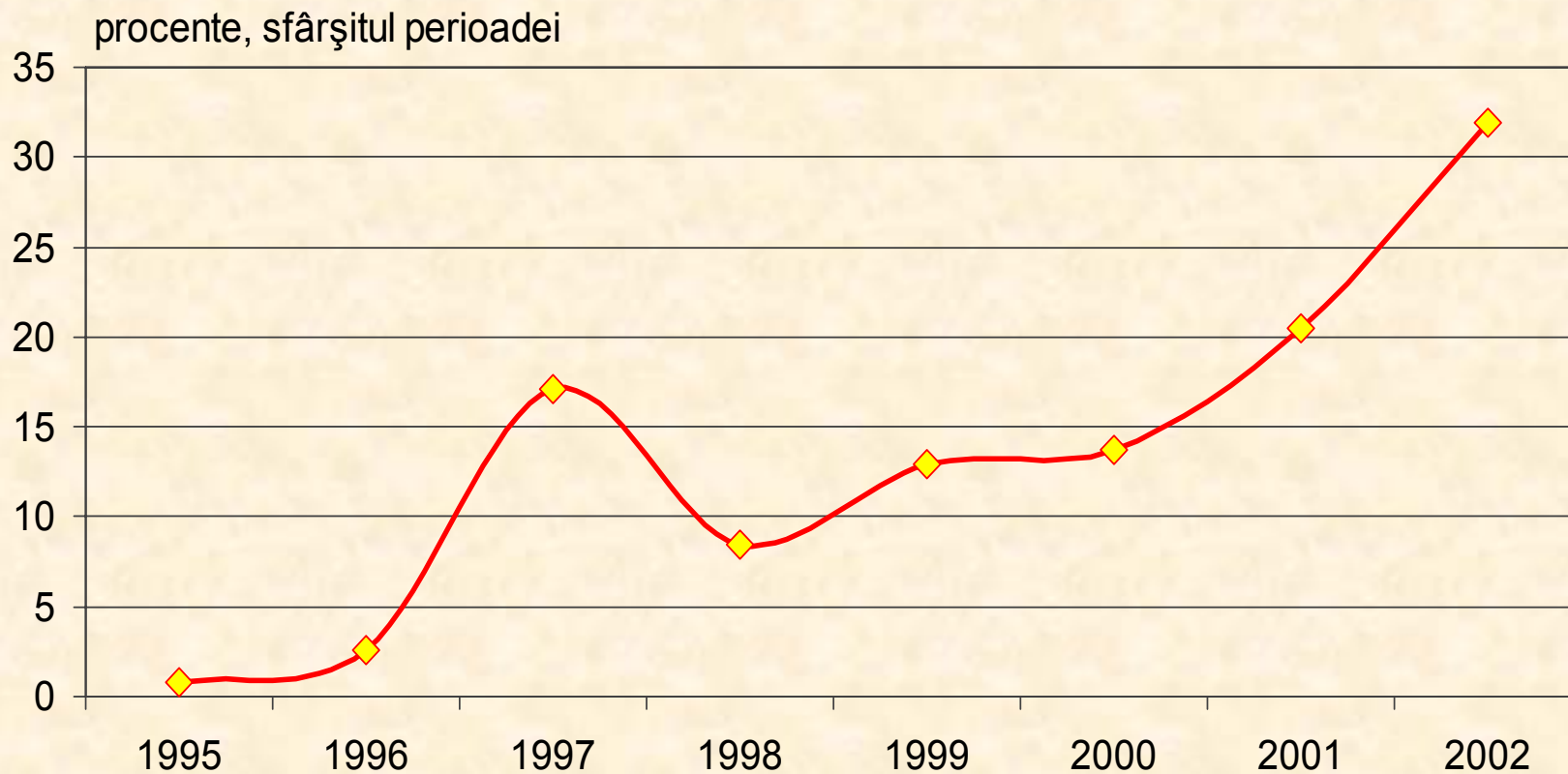

*) fără obligațiuni

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

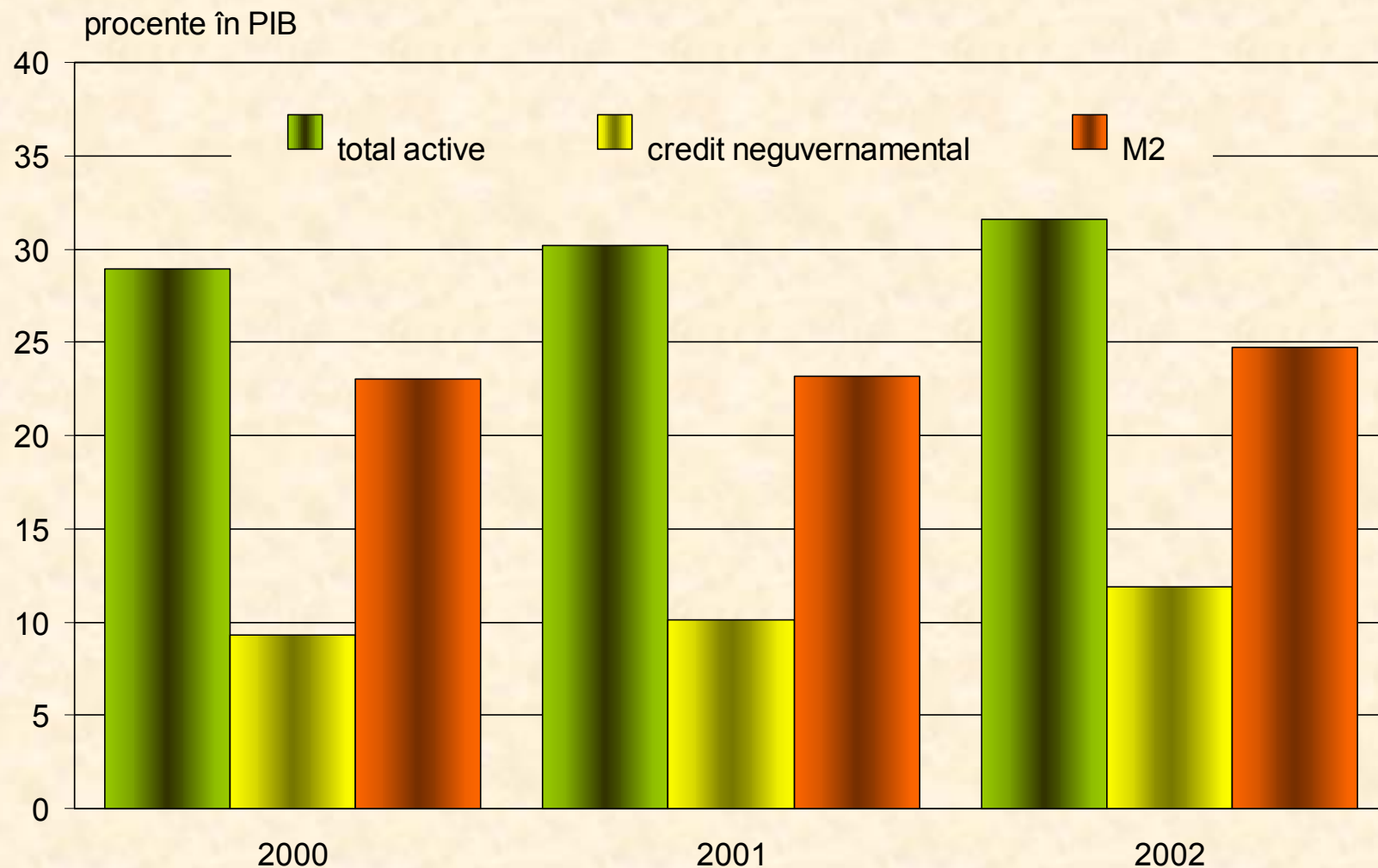
Capitalizarea bursieră/Total active ale sistemului bancar

Notă: Capitalizarea se referă la BVB și Rasdaq

Sursa: BNR, BVB, RASDAQ

Intermedierea financiară și remonetizarea economiei

Sursa: Banca Națională a României

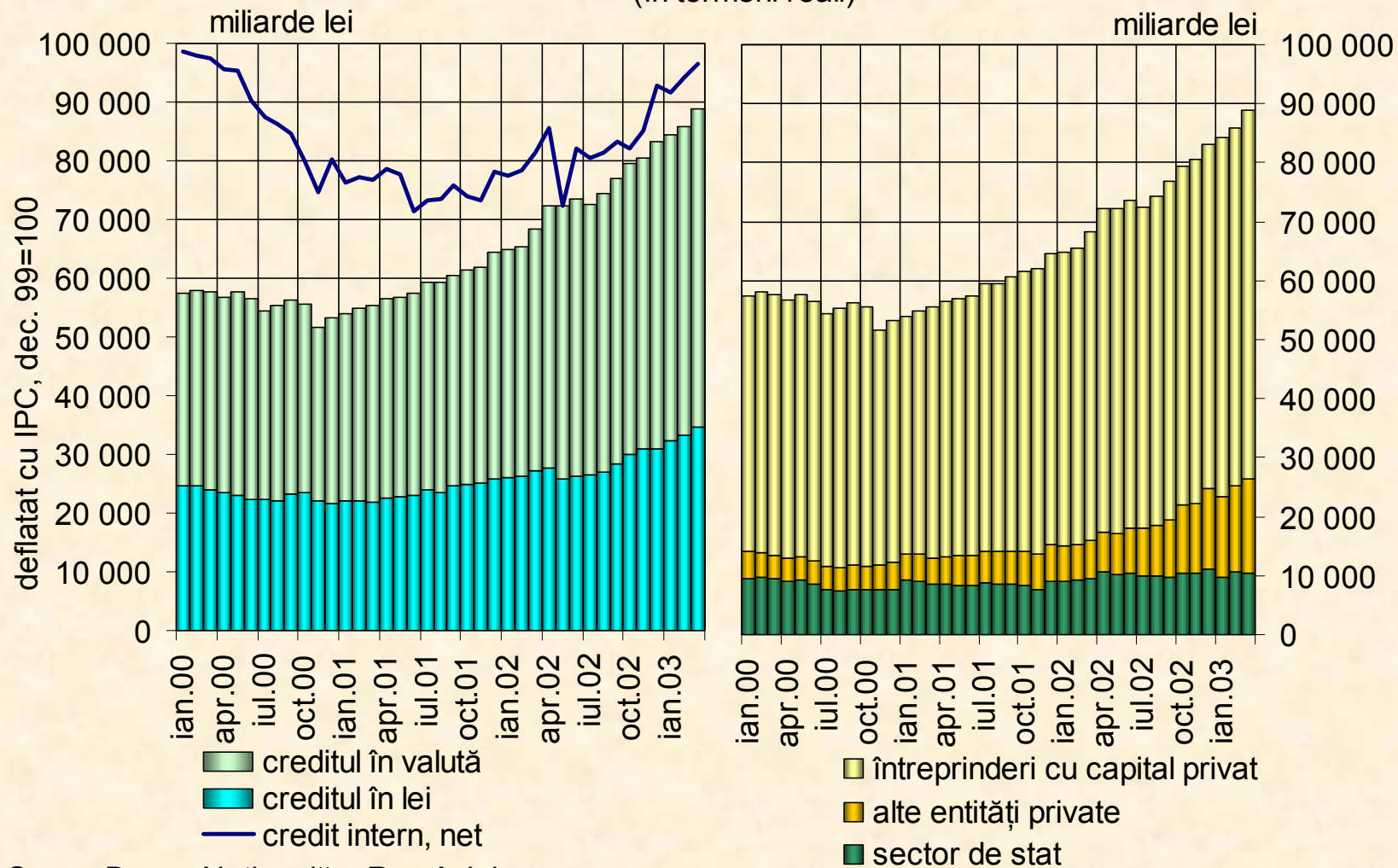
PIB și creditul neguvernamental

	UM	1999	2000	2001	2002
PIB real	%	-1,2	2,1	5,7	4,9
Creditul neguvernamental					
– în termeni reali	%	-36,9	-7,6	21,0	28,9
	% în PIB	10,6	9,3	10,1	11,9
– în lei	% în total	42,4	40,5	40,2	37,1
– în devize convertibile	% în total	57,6	59,5	59,8	62,9

Sursa: INS, BNR

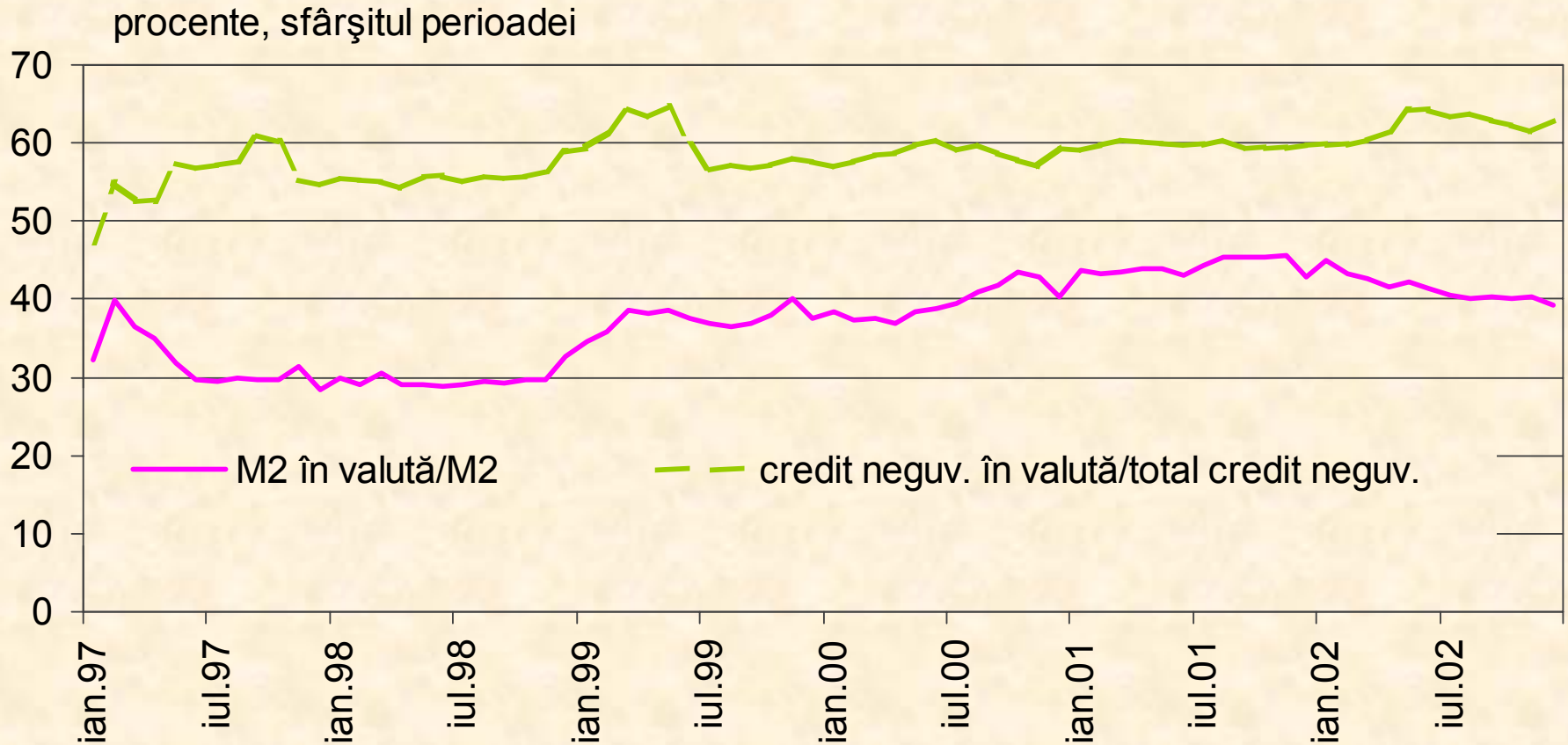
Creditul total și cel neguvernamental

(în termeni reali)

Sursa: Banca Națională a României

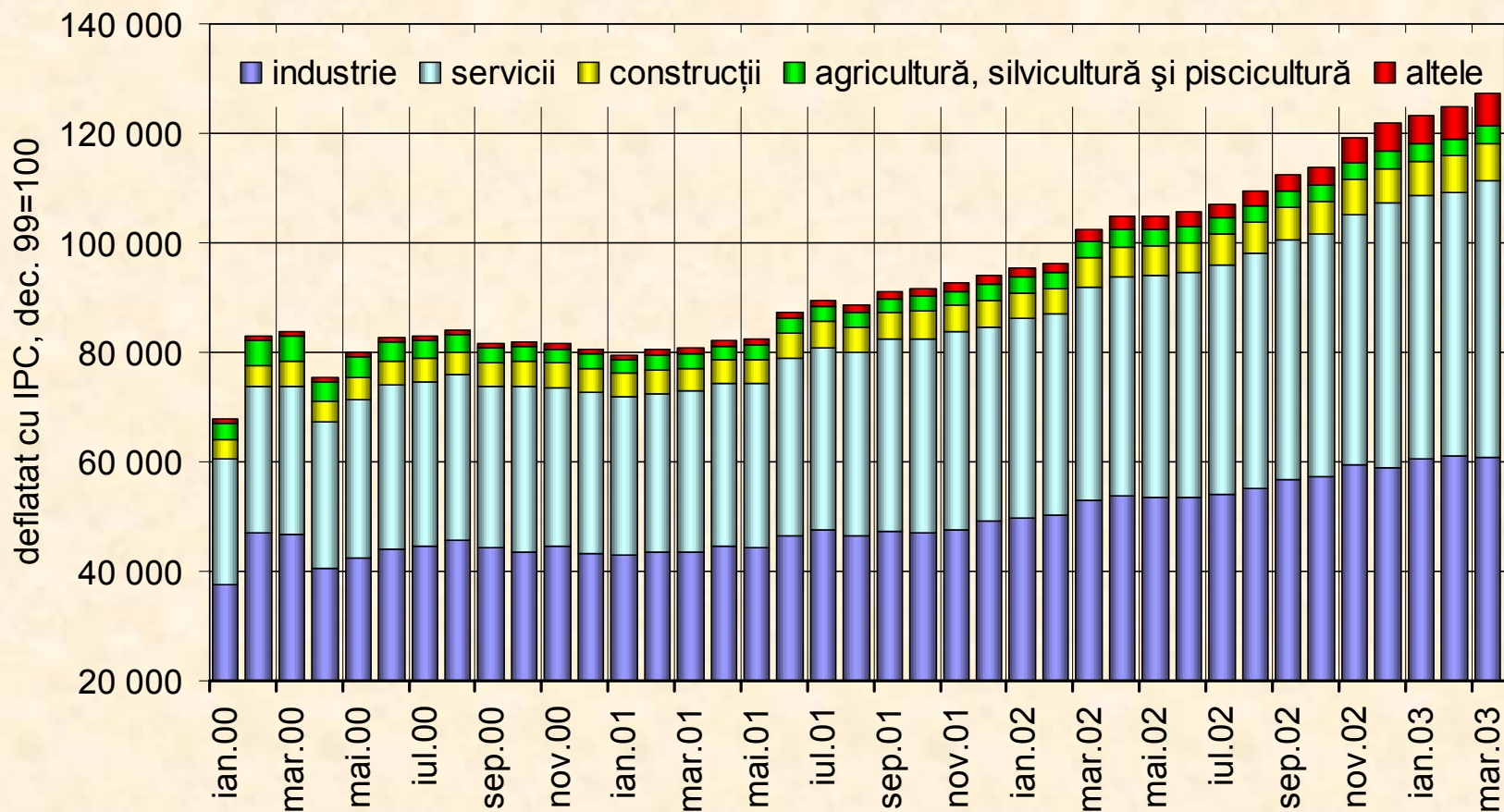
Gradul de dolarizare

Sursa: Banca Națională a României

Structura creditelor acordate de sistemul bancar* pe sectoare de activitate

miliarde lei (în termeni reali)

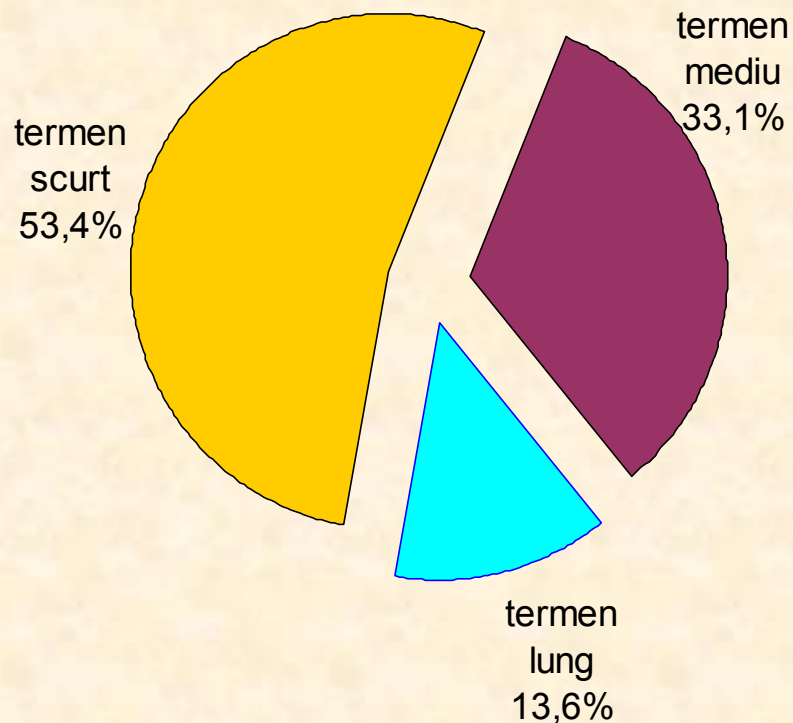

*) credite acordate și angajamente asumate de către sistemul bancar, conform datelor Centralei Riscurilor Bancare.

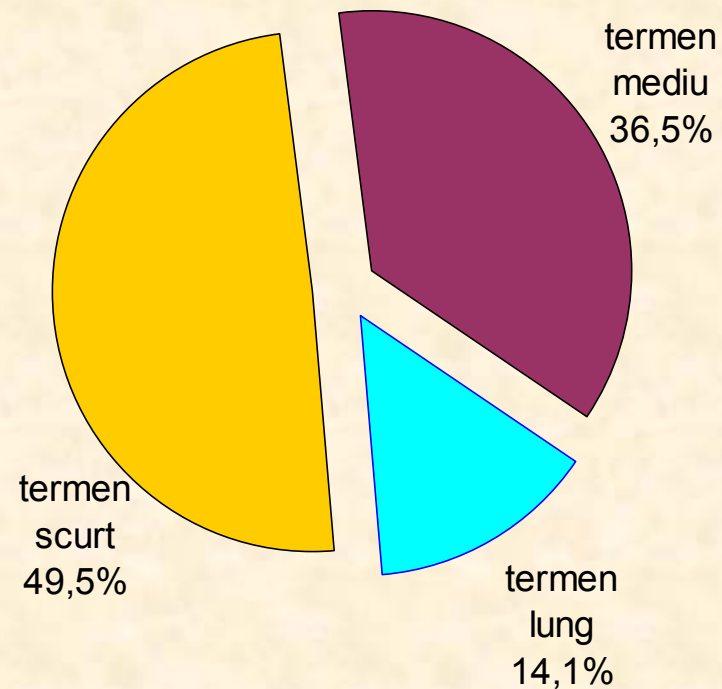
Sursa: Banca Națională a României

Structura creditelor acordate de sistemul bancar* pe termene

Decembrie 2000

Aprilie 2003

*) credite acordate și angajamente asumate de către sistemul bancar, conform datelor Centralei Riscurilor Bancare.

Sursa: Banca Națională a României

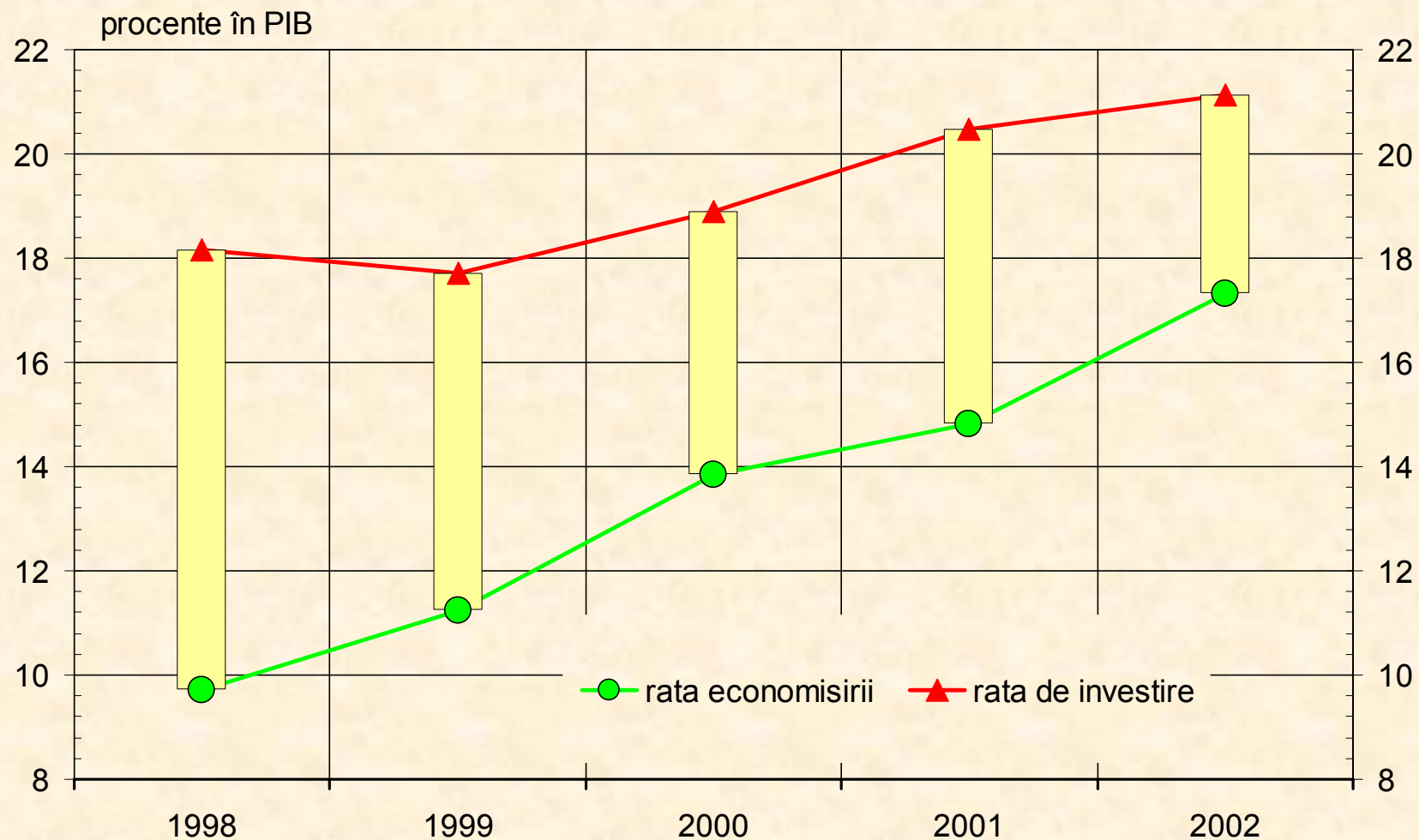
Gradul de concentrare a sistemului bancar (primele 5 bănci*)

MARTIE 2003	pondere în total sistem		
active	311 811,1	8 623,1	64,4
credite	110 742,9	3 061,9	56,1
titluri de stat	30 376,8	839,9	73,5
depozite	200 762,1	5 550,8	64,6
capital propriu	44 146,7	1 220,6	63,4

- *) Banca Comercială Română
 Banca Română pentru Dezvoltare
 Casa de Economii și Consemnațiuni
 ABN Amro Bank
 Raiffeisenbank

Sursa: Banca Națională a României

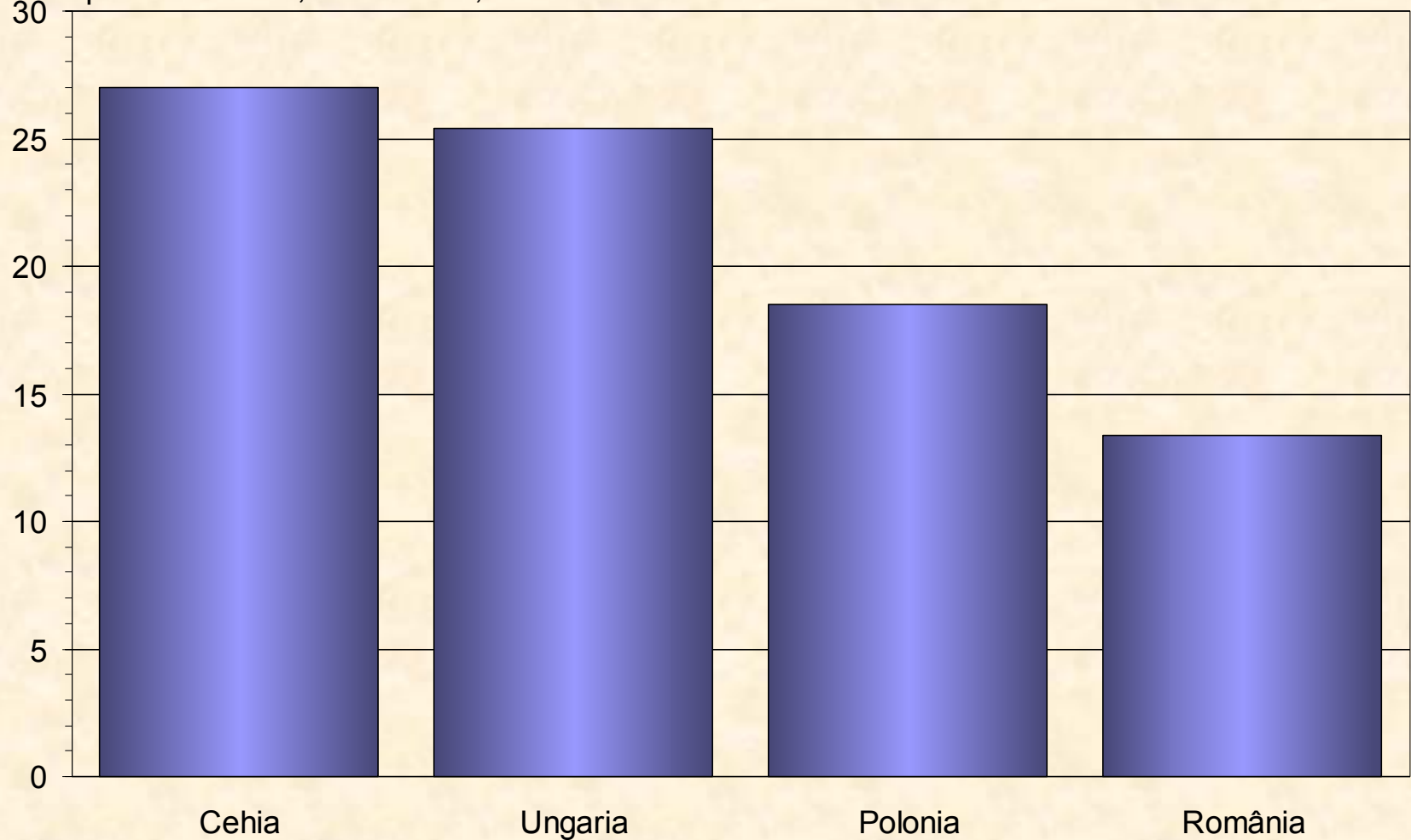
Economisirea și investițiile

Sursa: Institutul Național de Statistică; calcule Banca Națională a României

Rata economisirii

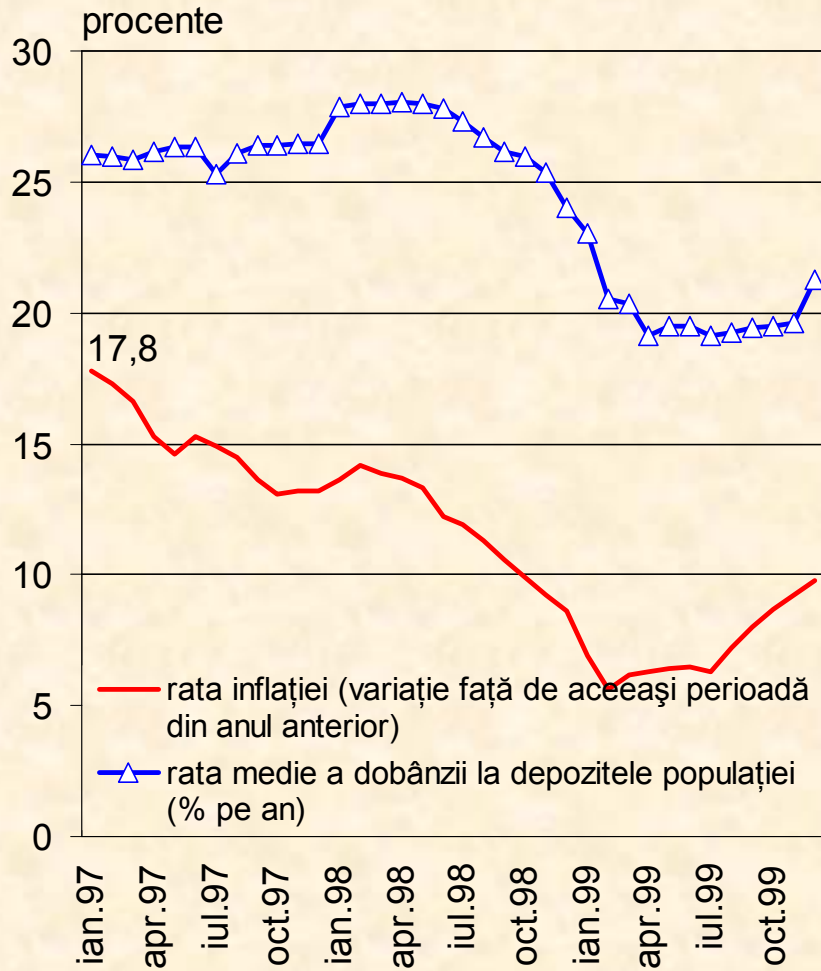
procente în PIB; 1998 -2002, medie

Sursa: institutele de statistică din țările respective; INS, CANSTAT Buletin Statistic

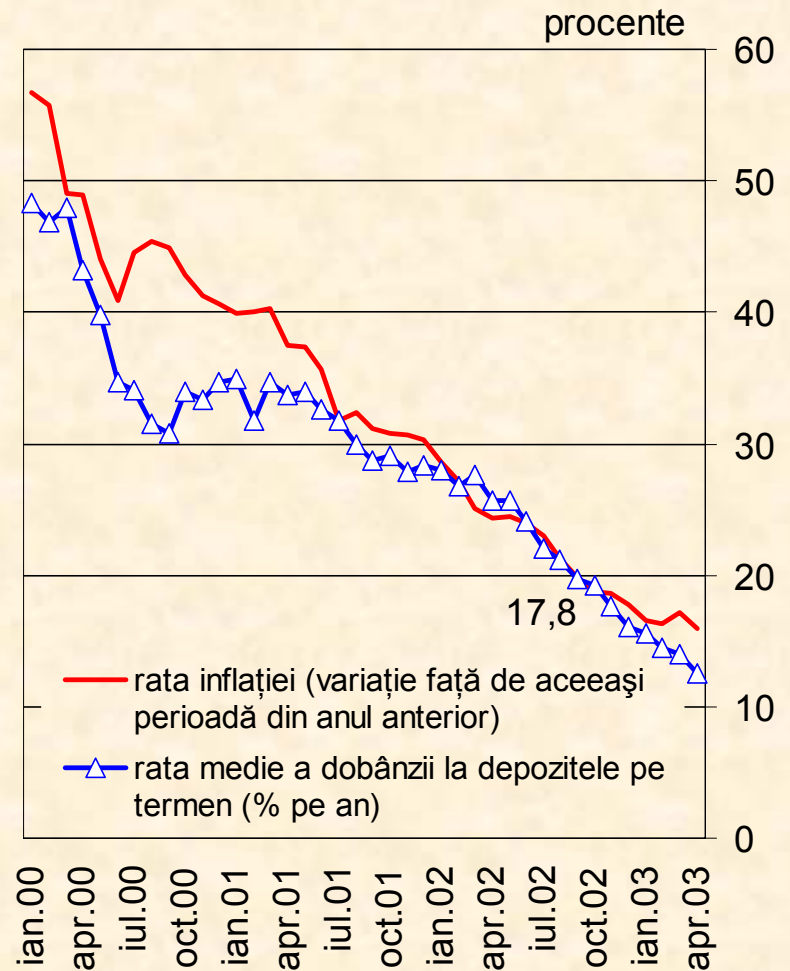
Rata dobânzii și inflația

Polonia

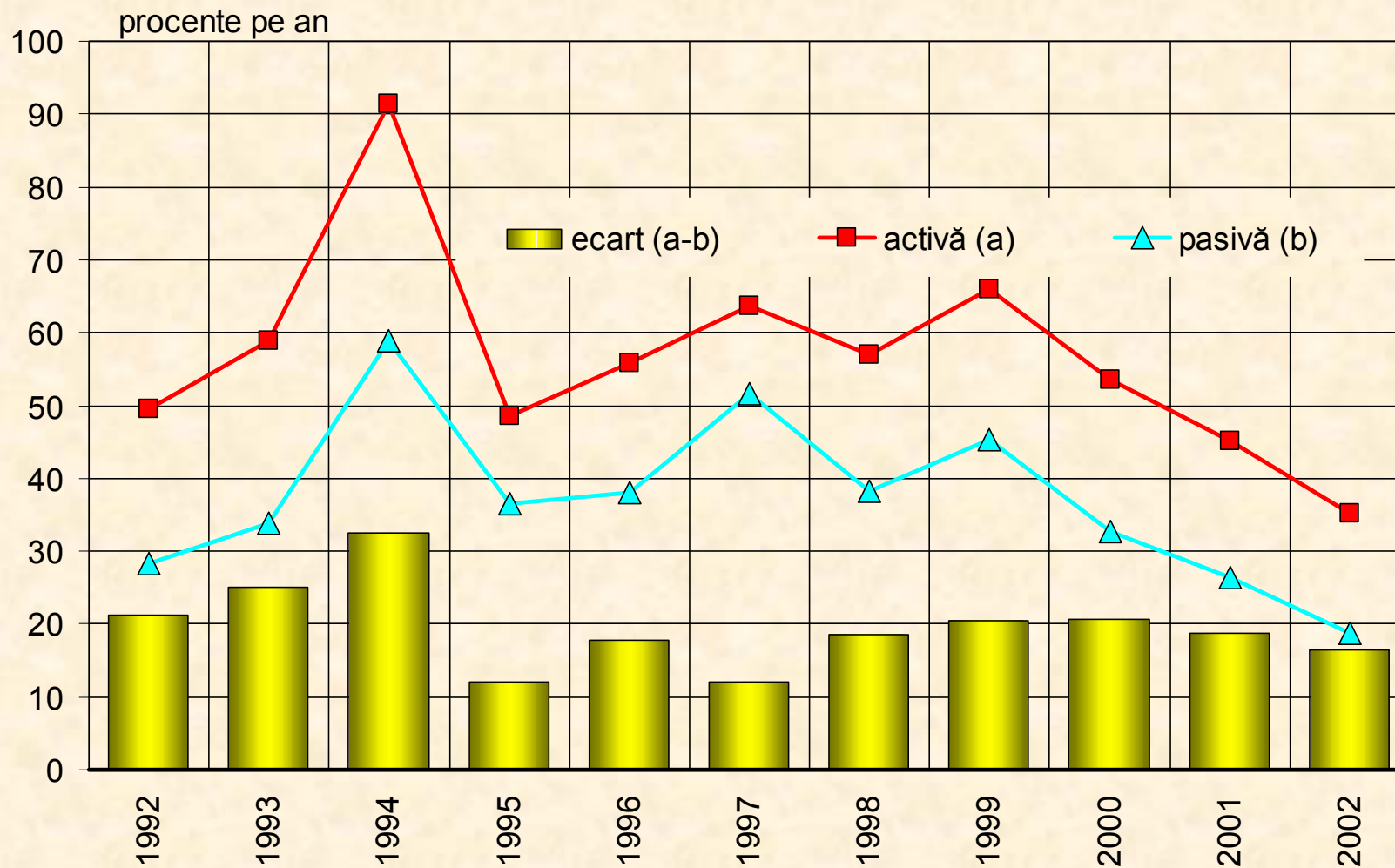
Sursa: Banca Națională a Poloniei

România

Sursa: INS, BNR

Ratele dobânzilor practicate de bănci în relațiile cu clienții nebancari

Sursa: Banca Națională a României

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Noul regulament de clasificare a creditelor și de constituire a provizioanelor specifice de risc (Regulamentul nr.5/2002, modificat prin Regulamentul nr.7/2002)

- a intrat în vigoare începând cu 1 ianuarie 2003
- asigură armonizarea cu principiile Comitetului de la Basel referitoare la criteriile pentru stabilirea provizioanelor specifice de risc
- prevederile regulamentului sunt aplicabile băncilor – persoane juridice române, precum și organizațiilor cooperatiste de credit (conform modificărilor aduse prin Regulamentul nr.7/2002)
- principalele aspecte vizate de regulament:
 - ✓ accesul la credite :
 - urmărește stabilirea unui nivel adecvat de provizioane care să reflecte riscul aferent activității de creditare desfășurate de instituțiile de credit și nu limitarea accesului la credite
 - nu tratează în mod diferențiat categoriile de clienți după criterii de încadrare cum ar fi dimensiunea activității
 - ✓ criterii de clasificare în scopul provizionării, legate de cuantificarea riscului de credit:
 - creditele și plasamentele sunt clasificate prin aplicarea simultană a trei criterii: serviciul datoriei, performanța financiară și inițierea de proceduri judiciare
 - oferă băncilor flexibilitate în evaluarea performanței financiare a clienței, nefiind impus un algoritm unic
 - ✓ nivelul garanțiilor: metodologia prevede modul de luare în calcul a garanțiilor și nu nivelul ce trebuie constituit de debitor, acesta fiind stabilit în mod discreționar de către bănci

Agenții de supraveghere - sarcini, răspunderi, distribuire de informații

Agenții de supraveghere	Autoritatea care acordă autorizația	Autoritatea care retrage autorizația	Numirea și durata mandatului șefului agenției	Răspunderea șefului agenției	Memorandumuri de înțelegere cu alte agenții	Natura finanțării	Autonomie de reglementare
Banca Națională a României (BNR)	Da, pentru bănci, cooperative de credit și casele centrale ale acestora	Aceeași	Guvernatorul BNR este numit de Parlament, la sugestia comisiilor permanente de specialitate. Durata mandatului: 6 ani.	Guvernatorul BNR răspunde în fața Parlamentului.	Protocol încheiat între BNR, CNVM și CSA pentru cooperare în domeniul supravegherii sistemului financiar (aprilie 2002)	Resursele se alocă din bugetul BNR	BNR este împuternicită să emită legislație secundară
Comisia Națională a Valorilor Mobiliare (CNVM)	Da, pentru societăți de valori mobiliare, fonduri care acordă consultanță în domeniul plasamentelor, piețelor de capital și piețelor nereglementate	Aceeași	Președintele CNVM este numit de Parlament, la sugestia comisiilor permanente de specialitate. Durata mandatului: 5 ani.	Președintele CNVM răspunde în fața Parlamentului.	Vezi rubrica de mai sus	Taxe	Vezi rubrica de mai sus
Comisia de Supraveghere a Asigurărilor (CSA)	Da, pentru societăți de asigurare, reasigurare, agenți de asigurare reciprocă și agenți de brokeraj în sfera asigurărilor	Aceeași	Președintele CSA este numit de Parlament, la sugestia comisiilor permanente de specialitate. Durata mandatului: 5 ani.	Președintele CSA răspunde în fața Parlamentului.	Vezi rubrica de mai sus	Taxe	Vezi rubrica de mai sus

Situația acordurilor semnate de BNR cu autorități de supraveghere străine

Țara	Autoritatea de supraveghere	Data semnării acordului
Moldova	Banca Națională a Moldovei	27.07.2001
Turcia	Regulation and Supervision Agency	19.02.2002
Cipru	Central Bank of Cyprus	10.04.2002
Italia	Banca d'Italia	12.12.2002
Grecia	Bank of Greece	24.01.2003
Germania	Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (BAFin)	04.03.2003

Sursa: Banca Națională a României